

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, פרשת פינחס תשע"א

פינחס בן אלעזר וגו' השיב את חמתי וגו' בקנאו את קנאתי בתוכם (כ"ה – י"א)

המלה "בתוכם נראית מיותרת, ועוד יש להבין, הלא פינחס עשה רק דבר אחד שקינא לה', ולמה שילם לו הקב"ה שני שכרים, ברית שלום וברית כהונת עולם. וי"ל, דהנה הכלל הוא שאם אדם רואה יהודי שעובר עבירה ח"ו, והוא כועס עליו ומקנא קנאת ה' צבאות, אז עלול להתעורר ח"ו דינים על היהודי הזה. אבל כשקנא פינחס לה' לא עורר עליהם דינים, אלא חסדים גדולים ואף כיפר עליהם, כי הוא לימד עליהם זכות, כמאמחז"ל (סנהדרין פ"ב) שבא וחבטן בקרקע ואמר, רבונו של עולם, על אלה יפלו כ"ד אלף מישראל. ולכן שילום לו ה' שני שכרים, ברית שלום על שקנאו לאלקיו, וברית כהונת עולם על שהיה בתוך בני ישראל ולא הפריד עצמו מהם, ועורר עליהם חסדים וכפר עליהם כמדתו של הכהן שהיא חסד, ומכפר על בני ישראל.

וזה הפירוש בפסוק, "פינחס בן אלעזר וגו' השיב את חמתי וגו' בקנאו את קנאתי בתוכם", שלמרות שהיה "בקנאו את קנאתי" היה "בתוכם" ועורר עליהם רחמים וחסדים, "לכן אמור הנני נותן להם את בריתי שלום", על קנאתו לה', "והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלקיו וכפר על בני ישראל", על שאף שקינא לאלקיו, כיפר על בני ישראל ועורר עליהם חסדים.

(הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א)

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו' (כ"ה – י"א)

השבטים ביזו את פינחס באמרם, שהרג את זמרי כי זורם בעורקיו דם זר של עובדי ע"ז, ויש בו מטבע האכזריות, לכן יחסו הכתוב אחר אהרן הכהן, לומר בזה, שלאמיתו של דבר הוא בעל מזג טוב כסבו אהרן הכהן, והרג את זמרי רק למען קנא קנאת ה' צבאות.

(מעדני מלך)

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו' (כ"ה – י"א)

איתא במדרש (פליאה) "לפי שנתעצל משה בהריגתו של זמרי לכך ולא ידע איש את קבורתו". והוא תמוה, ונ"ל ע"פ מה שכתבו המפרשים הטעם שלא ידע איש את קבורתו, לפי שהיה משה גדול ונכבד בעיני כל הבריות, ואם היה ידוע מקום קבורתו היו אולי עושין אותו לאלהות, אלא לפי"ז קשה למה אצל אהרן כן ידוע מקום קבורתו, הרי גם הוא היה גדול אצל כל הבריות, וי"ל שאצל אהרן אין חשש שיעשו אותו אלהות לפי שהוא היה כהן, והיה משמש בבית המקדש כעבד המלך, ואין עבד נעשה אלהות, והנה פינחס זכה לכהונה ע"י שקנא לאלקיו וקידש ש"ש שהרג לזמרי, כדאיתא בגמרא (זבחים ק"א) לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי דכתיב "והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קינא לאלקיו" וגו', ואילו היה משה רבינו מקנא קנאת ה' והורג לזמרי, היה הוא מתכהן בשכר זה, ואז היה אפשר לידע מקום קבורתו, כיון דאין עבד נעשה מלך, ואין חשש שיעשו אותו אלהות, וז"כ המדרש לפי שנתעצל משה בהריגתו לכך לא ידע איש קבורתו, משא"כ אילו היה הורג לזמרי היה מתכהן ולא היה חשש שיעשו אותו לאלהות ואז היה אפשר לדעת מקום קבורתו. וא"ש.

(מהר"י אסאד זיע"א)

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי בעל בני ישראל (כ"ה - י"א)

וקשה, הלא פתיחת פרשה זו היא המשך לסיום הפרשה שלפניה, שבראשונה מסופר מעשה פינחס ובשניה שבא על שכרו, ולמה באו שתי הפרשיות נפרדות. וי"ל, שבא להגיד שאין ממהרין לשלם שכר קנאות, אם קנאי אתה, המתן נא מעט ונבחון את מעשך אם הם לשם שמים בלבד, ללא פניה אישית, או אז מקבל שכרו.

(הגה"ק רבי משה מקוצי זיע"א)

בקנאו את קנאתי בתוכם (כ"ה - י"א)

פינחס בן אלעזר עשה נקמתו לעיני כולם, כדי שבראותם את זה ולא ימחו, יכופר על אשר לא מיחו את מעשי הפושעים, ובזה השיב את חמתי מעליהם וגרם "ויכפר על בני ישראל".

(ספורנו)

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום (כ"ה - י"ב)

מן הדין אין אדם ראוי לקבל שכר בעד מעשיו, שכן איננו אלא ממלא את חובתו בעוה"ז, ובעד מילוי חובה לא מגיע שכר, אלא השי"ת עושה חסד עם ברואיו ומשלם שכר בעד מעשיהם הטובים. וזה פשוטו של הפסוק (תהלים ס"ב - י"א) "ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", גם זה שמשלם אתה לאיש כמעשהו אינו אלא חסד. ובמה דברים אמורים, כשעושה אדם דברים שהוא מחוייב לעשותם, אבל פינחס בן אלעזר עשה דבר שהוא "הלכה ואין מורין כן", ואילו היה בא לשאול פי ב"ד לא היו מחייבין אותו לעשות זאת, הרי ממילא מגיע לו שכרו בדין ולא בחסד.

(חידושי הרי"ם)

ותקרבה בנות צלפחד (כ"ז - א')

איתא בגמרא (בבא בתרא דף קי"ט) "ראויה היתה פרשת נחלות שתיכתב ע"י משה רבנו, אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן, שמגלגלין זכות ע"י זכאי".

מסופר: אחד מנכדי הגאון בעל "הנודע ביהודה" זיע"א היה נאמן ביתו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, פעם הלך הרבי לטייל עמו ואמר לו: הלא אתה נכדו של הרב מפראג, אספר לך מה שסיפר לי הרה"ק מאפטא זיע"א ששמע מפי הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב זיע"א. בזמן ש"הנודע ביהודה" היצר לו, וכך אמר: איני נוטר לו שנאה, כי ה' ציוה לו שיחלוק על החסידים, שכן בשעה שהוסכם למעלה שנשמת הבעש"ט הקדוש זיע"א תרד לעולם הזה, היו הרבה מקטרגים לומר שע"י כך יתקרב זמן הגאולה, ובאו מליצי היושר והוחלט שנשמתו תרד, אלא שיחד עמה תרד עוד נשמה גבוהה וקדושה מאד, באדם שיהיה גם כן ראש הדור, והוא יהיה מתנגד לשיטת הבעש"ט ותלמידיו, והוא הגאון ר' יחזקאל מפראג. ובכן הוא הרב מפראג, היה הגורם שתרד נשמתו של הבעש"ט לעולם, כי בלעדיו אי אפשר היה שתרד, ועל זה נאמר "מגלגלין זכות ע"י זכאי".

מודה אני לפניך ה' וגו' על כל החסד אשר עשית עמדי ואשר אתה עתיד לעשות עמי (זמירות ליל שבת)

כשאדם מודה על העבר ואינו בועט בהקב"ה מרוב טובה, משפיע לו השי"ת עוד בכפל כפלים, שרואה שמנצל זאת לטובה, וע"כ אמר מודה אני וכו' על כל החסד אשר עשית עמדי, ומיד אמר ואשר אתה עתיד לעשות עמי, דכיון שמודה על העבר ודאי יעשה עמו הקב"ה עוד חסדים וטובות.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

לע"נ מוקיר ורחים רבנו ותלמידיהוון כביר המעש לתורה ולחסד

הרה"ח ר' הלל ב"ר פינחס נחום המבורגר ז"ל